

NIEUWSBRIEF

Secretariaat:
Verzetsstraat 76
2912 CV Nieuwerkerk a.d. IJssel
Tel. 0180-314870
e-mail adri.den.boer@geo-info.nl
Rekening NL89 RABO 0345 2942 03
Oudheidkamer: 's-Gravenweg 6a
(tel. 0180-312228)
Museumnummer 1215
Internet-adres:
www.hvnweb.nl

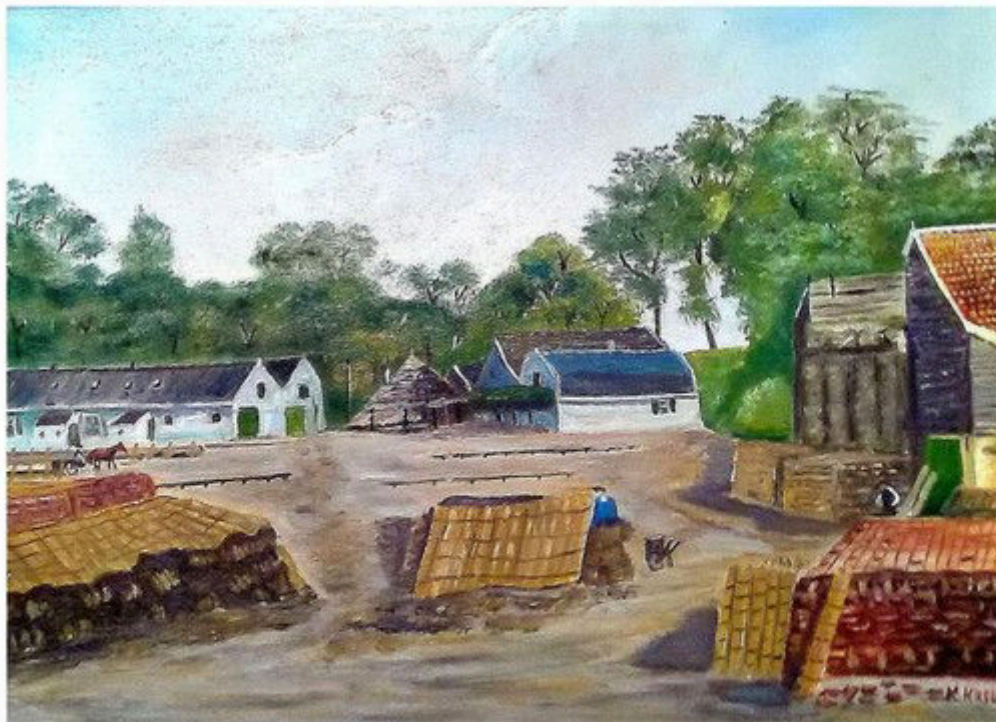
HISTORISCHE VERENIGING

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

No 79 - SEPTEMBER 2018

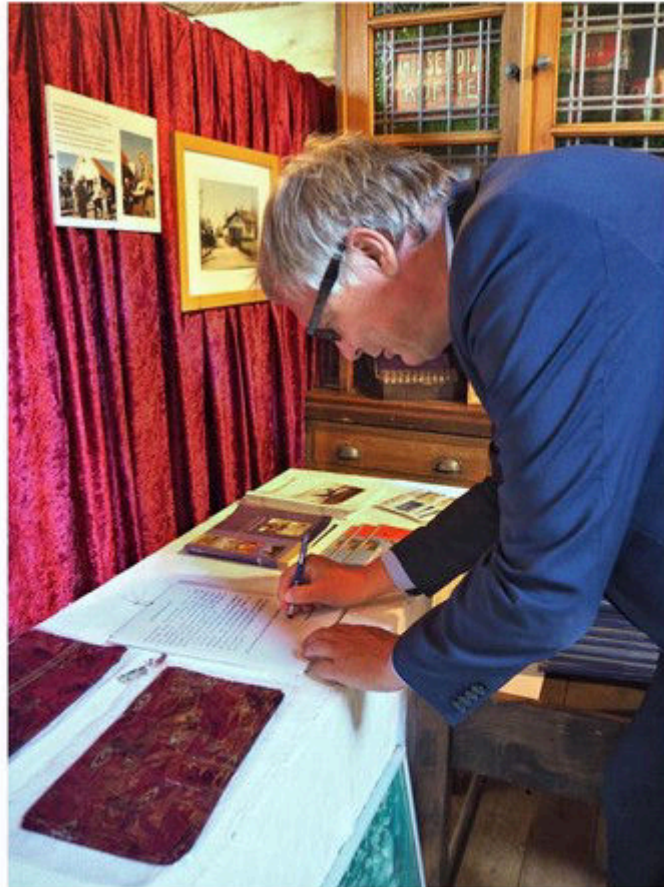
Open zaterdagmiddagen Oudheidkamer (14-17 uur):
3/11, 1/12, 5/1, 2/2 **NB 6/10 DUS NIET!**

*Aanwinst: H. of K. Kreuk, steenplaats Klein Hitland, z.j.
(open veldovens zijn nu rijksmonument)*

*Aanwinst: Splint,
arbeidershuisje
LangeHof (nu rijks-
monument),
's-Gravenweg 3, z.j.
Keramist Jan
Speksnijder zat
hier ooit met
het atelier
'In kannen
en kruiken'.*

*Wethouder
Daan de Haas
tekende op
1 september de
toevertrouwakte
als opening
van de expo
'Gemeentelijke
aanwinsten 2018'.*

VOORWOORD

Na de Open Monumentendag 2018 van 8 september wil ik u nu wijzen op het *voormalig gemaal Esse, Gans- en Blaardorp aan de Groenendijk* (thans woonhuis), dat ook op die dag door de huidige bewoner voor bezichtiging was opengesteld. Dit gemaal, door de gemeente aangewezen als beeldbepalend pand, heeft de oorspronkelijke watermolens in Hitland vervangen. Van beide molens zijn nog fundamenten zichtbaar. Eén fundament is bij de aanleg van het recreatiegebied Hitland als picknickplaats ingericht (en in 2015 door B&W van Zuidplas ook bestempeld als beeldbepalend pand!). Helaas heeft het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap Hitland vooralsnog besloten deze picknickplaats, en dus het fundament, niet meer te onderhouden. Wel werden door het recreatieschap twee offertes voor eventueel herstel gevraagd: deze gingen van restauratie uit en waren wel €47.000 en €115.000 groot! Het schap is niet bereid om dát daarvoor uit te geven. Thans is de picknickplaats verstopt achter een façade van riet én wordt niet vermeld op de nieuwe Hitlandkaarten! Met de op verzoek in 2017 geleverde plaatjes en tekst voor een informatiebord bij de picknickplaats werd nog niets gedaan. Als bestuur van de HVN betreuren wij dat zeer. Juist de combinatie van het voormalige gemaal en de molenfundamenten geven een goed beeld van de vroegere wijze van bemaling van de in 1853 samengevoegde polders Esse, Gansdorp en Blaardorp. In het nieuwe collegeprogramma *Samen verder bouwen aan Zuidplas* is onder het deelthema *'Leren en recreëren'* in Zuidplas aangegeven dat cultuur en recreëren de dorpen identiteit geven. Wellicht kan dit een item van het nieuwe college zijn om het onderhoud van deze picknickplaats in het overleg van het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Hitland nog eens aan de orde te stellen! Ook hier is sprake van recreatie en cultureel erfgoed die identiteit aan ons dorp geven.

Inmiddels zijn wij erin geslaagd om onze collectie op Internet te plaatsen. Hierdoor bestaat er de mogelijkheid dat vrijwilligers aanpassingen in het collectiebestand ook thuis kunnen uitvoeren. Van alle objecten is een foto, een beschrijving en, indien bekend, de afkomst en de plaats waar het object zich bevindt zichtbaar. Het raadplegen en wijzigingen van het bestand kan uiteraard alleen onder de nodige beveiligingsvoorwaarden.

Op het tijdstip van verschijnen van deze nieuwsbrief is de expositie op de stalzolder van de Oudheidkamer over 'het goederenvervoer in Nieuwerkerk aan den IJssel' afgebroken en is de nieuwe expositie '**Gemeentelijke aanwinsten 2018**' door wethouder Daan de Haas op 1 september geopend.

Ook is in deze nieuwsbrief weer een opsomming gegeven van een aantal nieuwe aanwinsten, waaronder twee schilderijen: één van de steenplaats Klein Hitland en één van het arbeidershuisje van *LangeHof* aan de 's-Gravenweg.

Wij nodigen u dan ook van harte uit om deze expositie en aanwinsten op één van onze open middagen te bezoeken: 3 november is de eerste kans!

Met een vriendelijke groet,

Kor van der Glas, 2e voorzitter

TWEE GEMEENTELIJKE WISSELEXPOSITIES!

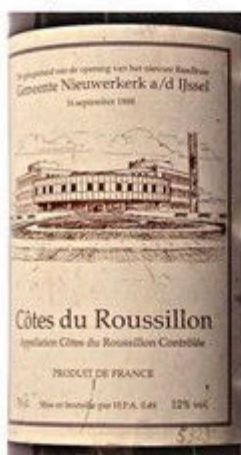
*** Oudheidkamer: 'Gemeentelijke aanwinsten 2018'**

Deze expo is marginaal aangevuld met eerdere aanwinsten, zoals een fles openingswijn van het Raadhuis van 1988. Op 1 september opende dorpswethouder Daan de Haas na een welkom door Kor van der Glas deze expositie. Samensteller Adri den Boer gaf toelichting. Vervolgens werden in de koffieruimte fragmenten uit de Raadhuisfilm van Dick Groenendal van 1988 bekeken, dank! Links naar de Nieuwerkerkse pr-films uit 2005 met historische beelden van het Raadhuis van 1988 staan op www.hvnweb.nl!

(Bij de opening was één van de 27 uitgenodigde raadsleden - J. Snoei - aanwezig, twee HVN-leden uit die kring stuurden wel netjes een bericht van verhindering. Allen blijven, evenals de ambtenaren - en wie niet - welkom tot maart!)

*** Leeshoek koffiekamer in de nieuwe Batavier: 'Raadhuis 1988-2018'**

Lid en dorpswethouder Daan de Haas bracht in april al een bezoek aan de Batavierexpo onder begeleiding van de HVN-secretaris. (foto/kop 11 april 2018)

Vertrek vleermuis betekent start van sloop gemeentehuis

OKTOBER MAAND VAN DE GESCHIEDENIS, THEMA 'OPSTAND'

HVN-bestuursleden laten zich hier privé door inspireren! Johan Knoester geeft op **3 oktober een lezing over het Ontzet van Leiden** van 1574 als onderdeel van de Opstand tegen Spanje. Plaats: Ringvaartkerk. Tijd: 20 uur, inloop met koffie vanaf 19.30 uur. Toegang gratis! (In 2011 was het na Zuidplasmafms een mooie HVN-lezing in de Reigerhof-bibliotheek.)

Adri den Boer wijdt op 24 oktober een 'OUD+heden' in *Hart van Holland* aan de opstand van 1840 van 'zwartmakers' van de jonge Zuidplaspolder. Arie Ouwkerk, *'...die de rode vlag als oproerleus gedraagen heeft'* werd gearresteerd! *'De rode vlag is een internationaal symbool voor sociaaldemocratie, socialisme en communisme. Het symbool werd voor het eerst gebruikt door socialisten tijdens de Maartrevolutie van 1848 en daarna door communisten tijdens de Commune van Parijs in 1871'*, aldus www.encyclo.nl en vele boeken nog **ten onrechte!**

KORT VERSLAG ALV VAN 25 APRIL 2018

De jaarstukken 2017 werden vastgesteld. Met dank en een boeket werd afscheid genomen van Marjolein van Herwijnen als aftredend bestuurslid (de vacature werd nog niet vervuld). Dank was er ook voor begin 2018 vertrokken vrijwilligers Marijke Edel en Jannie van der Flier, die verhinderd waren. Uiteraard memoreerde de voorzitter ook dankbaar het eerder als opdrachtnemer/conservator fungeren van mevrouw Edel. Pim van der Zalm kreeg een fles wijn bij zijn vertrek uit de kascontrolecommissie. Vervanger Brord van Westing volgde hem op en Rob Stolk werd de nieuwe vervanger. Adri den Boer werd als bestuurslid herkozen. Genoten werd van films van Cor Vermeulen uit 2009: ze staan ook op de website. Dat geldt ook de pp-presentatie van het jaarverslag.

IN MEMORIAM DIRK KOOLMEES (1934-2018)

Op 16 april overleed onze oud-vrijwilliger Dirk Koolmees. Voorzitter en secretaris zijn ook wezen condoleren in Eben-Haëzer aan het Ericaplein in Capelle. Ook na zijn afscheid-met-decoratie in december 2012 kwam Dirk tot in 2016 op donderdagmorgen soms graag nog even langs en dat werd gewaardeerd.

COLLECTIEMOBILITEIT

De WOII-bruiklenen aan de HVC zijn terug en vervangen door vijf schoolplaten voor hun volgende expo (zie www.hvc-capelle.nl). Het in het vorige nummer genoemde doek van De Bron kregen we retour: het was te groot om particulier op te hangen (en bij de HVN moest het ook in het depot).

De wetsborden werden op Koningsdag in de torenhal van de Oude Kerk onthuld. Het was niet alleen maar zo dat de HVN ze sinds 2005 in bruikleen had. Bij brief van 21-10-2005 suggereerde de HVN de toenmalige kerkrentmeesters om ze niet in het schuurtje bij de kerk terug te plaatsen, maar in de kerk zelf. Hun antwoordbrief van 7-12-2005 berichtte dat na afweging de beslissing was genomen om de borden om 'esthetische redenen' niét in de kerk terug te plaatsen, maar in de Oudheidkamer te laten. De HVN-suggestie is nu na dertien jaar dus opgevolgd! (De borden stonden op 5/9 nog groot in *Hart van Holland*.)

HVN: STEUN AAN GEMEENTE EN HOOGHEEMRAADSCHAP...

Voor Zuidplas werkt een externe aan een woonvisie. ('Alle vier de dorpen schijnen een eigen identiteit te hebben.') De HVN-secretaris praatte deze mevrouw op verzoek in mei voor één dorp bij en gaf boeken als 'Wonen in Nieuwerkerk aan den IJssel'. De HVN kijkt uit naar ook de historische component in de visie.

Op 27 juni legde de HVN-voorzitter bij een nieuwe proef met de Groenendijk de historie van '1953' daar uit op verzoek van en op *Hart van Nederland* van SBS6, echt op tv dus en feitelijk als ondersteuning van het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard. (De ook presente VVD-hoogheemraad Paul van den Eijnden - die van de sloop van Beijerincks Snellesluis van 1829 - kan inderdaad wel wat historische hulp gebruiken!)

TWEE OUDE NIEUWERKERKSE PORTRETMINIATUREN (7,7x7,7 cm)...

...bevinden zich in privébezit, maar ook in de databank van het Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis: zie www.rkd.nl. De maker was Johan Heinrich Neuman en de portretjes (met namen achterop) dateren uit de periode 1825-1840. Het gaat volgens de omschrijving om afbeeldingen van steenfabrikant Fop Mijnlief (1774-1840) en zijn vrouw Marrisje Verduyn (1773-1847). Als trouwjaar is 1795 aangegeven. Er staan opmerkingen bij de portretminiaturen:

MEDED.+FOTO'S:MR.CBJE.EYBERGEN,UTR.1990.HALFL.GRIJS

HAAR;DO.JAS+VEST;WITTE HALSDOE

MEDED.+FOTO:MR.CBJE.EYBERGEN,UTR.,1990.NEEPJES MUTS;KANTEN
KRAAG;OORHANGERS.

De portretten mankeren in *'De Olifant en de dames Bloot'* van Rob Stolk uit 2014. Hun namen komen wel voor in zijn tabel over de steenplaats Kortenoord (De Britten) als Fop Ariesz Mijnlief (1773-1865) en Marrisje Janse Verduyn (1774-1847). De daar ook aangegeven eigendomsjaren van Fop van de steen-

plaats zijn 1802-1864. De HVN steunt de jaartallen van haar lid Stolk! Een foto van de steenplaats op Kortenoord kreeg bij hem ook het juiste bij-schrift, terwijl Nieuwerkerks gemeente-ambtenaar C.J. Helmstrijd in 1973 in zijn oude ansichtenboekje per abuis vermeldde dat het plaatje van Klein Hitland was....

CORRECTIES/AANVULLINGEN NIEUWSBRIEF 78

De maker van het schilderij dat voor op Nieuwsbrief 78 afgebeeld was, was niet Anton, maar ANDREAS Noordegraaf (geboren op 12-12-1927 te Rotterdam, overleden op 09-07-2011 te Kampen).

Vermeld werd verder in het Voorwoord dat de HVN sinds 2003 gemeentesubsidie kreeg. Dat klopt voor de toen nieuwe vorm van budgetsubsidie (kunst en cultuur). Van 1993-2002 vroeg en kreeg de HVN al wel een (bescheiden) *waarderingssubsidie* en incidenteel *projectsubsidies*. (Ook óns archief bevat er het nodige van.) De huidige vorm is sinds 2017 die van *instellingssubsidie sociaal domein, onderdeel Ontplooiing*.

UIT DE AANWINSTENOOGST SINDS APRIL

Vanwege het pr-motto *'Wij slopen niet. Wij oogsten'* bij de afbraak van het Gemeentehuis gebruiken we deze keer het woord 'aanwinstenoogst'. (De heipalen van 1987 bleven bijvoorbeeld wèl in de grond, er kwamen er 103 bij.)

'Inmiddels is er van het markante gebouw op het plein niet veel meer over', aldus B&W op 25 april 2018 op www.zuidplas.nl in een bezoekverslag aan de oogstplek.

Op 24 mei volgde de ontvangst (met een leuk wethoudersbezoek) van de markante gedenksteen uit 1987, een icoon van wat nog het Raadhuis heette. Uniek was ooit het honoreren van het ambtelijk streven dat ook de naam van gemeentesecretaris Harry Roffel op de steen kwam ('Wij werken er de hele maand.'), zo weten oud-raadsleden nog. Het ook ambtelijke streven naar de naam **Gemeentehuis** in plaats van, zoals vanouds (zie de vergulde letters in de expositie), **Raadhuis** werd pas in 2010 in Zuidplas gehonoreerd. Maar op de steen bleef het expliciete 'Raadhuis' tot de sloop staan. De straatnaam 'Raadhuisplein' blijft ook nu nog. En ook de gemeentelijke wegwijzers verwijzen nog naar Raadhuis! De steen gaat in de Oudheidkamer na afloop van de wisselexpositie naar het afdak met 'eerste stenen' achter de stal!

Van oud-ambtenaar en lid Wim Raaphorst kregen we oudere gemeentelijke dvd's, onder meer met luchtfoto's (plus een lokale hondenpenning van 1997). Nadien ontvingen we van de ambtenaar geo-informatie van Zuidplas grotere Nieuwerkerkse luchtfoto's van 1933, 1974 en 1983, plus zes dvd's met digitale luchtfoto's voor de (groeierende!) dvd-collectie van de HVN. (Voor een verhuisdoos vol ordners met gedetailleerde analoge luchtfoto's werd met succes naar het streekarchief verwezen.)

Via lid Rob Stolk kregen we uit voorheen de boedel van Jan Speksnijder, de naar Overschie verhuisde Nieuwerkerkse keramist, twee prachtige schilderijen: één van H. of K. Kreuk van de steenplaats Klein Hitland en één van ene 'Splint' van het rietgedekte arbeidershuisje van *LangeHof* schuin tegenover de Oudheidkamer, nu het rijksmonument 30440 op 's-Gravenweg 3. (De hoogspanningsmast van ca 1968 mankeert nog. De kwelwaterbron had nog een uiterlijk als een regenput.) Jan Speksnijder woonde daar eerder. Toen voorop Nieuwsbrief 75 een werk van Mimi Schouten met dit pandje stond wist de HVN van het bestaan van dit nu zelf verkregen oudere schilderij ervan niet eens af!

Een derde object uit de boedel was een (lege) Boerenmeisjesfles met een etiket van distilleerderij De Keizer van de familie Post, zie achterin deze Nieuwsbrief. (Terzijde: in de handbibliotheek van het streekarchief is nog steeds in gebonden fotokopievorm dagelijks in te zien: *Coen Post Czn, Distilleerderij "De Keizer". De geschiedenis van een familiebedrijf, Nieuwerkerk aan den IJssel 2007*. Staat naast de door het streekarchief ingebonden jaargangen van deze Nieuwsbrief!) Van de opgeheven Reumapatiëntenvereniging Nieuwerkerk aan den IJssel e.o. kregen we een herinneringsnotitieboekje 1985-2018 en bedrukt zakmes, dito balpennen plus voorzitterskamer met jubileumplankje!

Kees Doornhein gaf van ooit zijn vader een platte houten leest en een dito spanner. De hervormde rommelmarkt leverde onder andere twee gemeentelijke glazen bekertjes van ruim 10 jaar geleden op (met naam, laagste puntvignet en het fraaie motto '*Trots, betrokken, open!*'). Mas de Wit gaf LON-omroepfoto's.

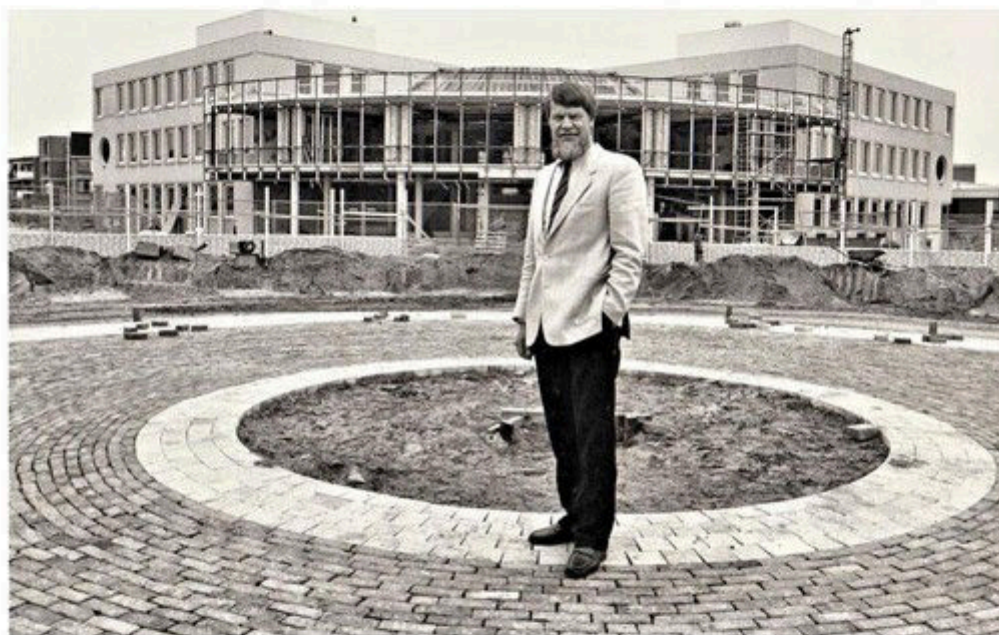
VROUWENGESCHIEDENIS GING NAAR DE BATAVIER

Dat de Oudheidkamer uit het af te breken Raadhuis vooral Nieuwerkerkse objecten van het voorgaande Raadhuis aan de Kerklaan kreeg is logisch (en dat de eerste steen van 1987 niet wordt herplaatst ook). Veel objecten waren in 1988 wel opmerkelijk trouw meegenomen! Onder het vorige college was echter al besloten om het grote Vrouwenraadwandkleed '*Eenheid in verscheidenheid*' van de raadhuisopening van 1988 zelf niét mee te nemen naar De Saffier en het nu groeiende nieuwe gemeentehuis. Het ontwerp van het kleed was van Vrouwenraadslid én handwerklerares Ali Delhaas-Veninga*) en het hing in de hal bij de trap. Het bordje erbij werd nog afgebeeld in HVN-Nieuwsbrief 77, pagina 17. Drie oud-voorzitters van de inmiddels opgeheven Vrouwenraad, Joke van Gelderen*), Ellen Looijs en Adrie Volder*), gingen op zoek naar een nieuwe plek en vonden deze in de Batavier (bibliotheek en Open Atelier).

Op 30 mei was de dag van de 'feestpaal' aan het Raadhuisplein met de tekst '**Nieuwe herinneringen**'. Pal daarvoor werd het wandkleed op z'n nieuwe plek gehangen in aanwezigheid van oud-wethouder Sijko Veninga*). Hij was ten tijde van de schenking ervan wethouder van onder meer emancipatiezaken. Bij een en ander waren opvallend veel HVN-leden betrokken (*).

Het kleed van 1988 heeft nog niets van zijn moderne uitstraling verloren en geeft intussen ook een beeld van de nog jonge vrouwengeschiedenis. (Correct dat ook het bordje werd meegenomen, dank voor alles!)

De Oudheidkamer kreeg bij de spullen van februari al een fysiek gezien kléine, Zuidhollandse, emancipatieprijs.... Het object is opgehangen in de huidige wis-selexpositie; de voorkant is het Haagse VNG-pand Willemshof.

*HVN-lid en oud-raadslid/wethouder Sijko Veninga (bij de opening op 1/9 ook aanwezig) had als **óúde herinnering** deze bouwfoto uit 1988 nog, dank!*

EIGENAAR VESTIA HERSTELT DAK EN BOENHOK OUDHEIDKAMER!

Vestia vervangt panlatten en tengels en legt die op een zwarte folie. Ook boenhok en stoep worden hersteld. Daarom is er **in oktober geen open middag!**

POSTDUIVENVERENIGING DE REISDUIF (1934) TER ZIELE

Het verenigingsgebouw is verkocht aan de Stichting Islamitische Moskee Er-rahmane (1992). De Reisduif (nu acht leden) startte in 1934 aan de Rijskade en verhuisde halverwege de jaren tachtig naar het pand aan de Prinses Irenestraat. De Oudheidkamer had al objecten van De Reisduif en krijgt er nu meer!

OUDE RAADSZAALLAMP VOOR HVN GEEN 'MUST' EN TE DUUR

In juli kreeg de HVN snel de mail-met-foto doorgestuurd die iemand uit Lekkerkerk aan de 'afdeling Historie' (!) van Zuid-plas zond. Dank daarvoor. De man kocht in 1988, zoals hij mailde, de 'Gispenslamp welke aan het plafond van de raadszaal hing'. Ook met herinneringen en trouwfoto's vanaf de jaren zestig is te bewijzen dat deze lamp daar hing! De 16-armige lamp is niet van de

bouw van 1928: er zijn foto's van nog tot 1955 (in kranten verbouwingsjaar van raadszaal) met witglazen lampen in die zaal. De HVN vond het type ook niet op www.stichtinggispencollectie.nl. De aanbieder poneerde: 'Mocht er bij uw huidige gemeente interesse zijn voor deze designlamp, dan kunt u mij contacteren.' Dat had de gemeente dus niet en het HVN-bestuur zei: *Geen 'must' en te duur.*

BRAND CAPELSE 'JOHANNAHOEVE' VERLIES VOOR 'S-GRAVENWEG

Deze foto uit de RCE-beeldbank is van 1967, later werd het pand een restaurant. Leegstaand sinds januari brandde het horecapand op 20 juni 2018 af.

ZUIDPLAS EN 'GEERTRUIDA'S HOEVE': 'Ik zal (niet) handhaven'?

Restauratie door de al jaren elders wonende eigenaar of zichtbare verkoopopgingen voor zijn ijsselstenen hoeve uit 1849 (1^e Tochtweg 25) blijven nog steeds uit. Fysiek verval en groenverwildering gaan door dankzij uitblijven van ook maar minimaal onderhoud. (Het Nationaal Restauratiefonds verlaagde net

de rente van leningen voor restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten van 1,5 naar 1%.) Het tweede dekzeil (naar verluidt vergoed door RCE) ligt al maanden los en een gemeentelijk handhaven is 'onzichtbaar'. De gemeente plaatste er wel graag een bord naast met *Zuidplas gewoon grenzeloos'...*

NOGMAALS 'HITLAND EN ONTHAASTEN'

Het informatiebord aan de Kortlandstraat werd rond de productie van de vorige Nieuwsbrief opgeknapt, dank! De situatie met de picknickplaats Essemolensomp, zoals beschreven in vorige Nieuwsbrieven (foto in nr 77), is helaas nog verslechterd. *Hart van Holland* en digitaal *Hart van Zuidplas* gaven eind maart dankzij de HVN-lezing weer aandacht aan het HVN-streven naar enig herstel. Hieronder een foto van de rietfaçade in het picknickseizoen (nadien is wel gemaaid).

'Goed zichtbare fundering, picknickplaats', zo zegt www.molendatabase nog!

Daarnaast is jammer dat ook onderhoud van de historische wielen (restanten van dijkdoorbraken) uit 1682 wordt nagelaten en dat deze dichtgroeien! Men vindt deze historische overblijfselen halverwege tussen Kortenoord en Klein Hitland. Ze zijn bij de conversie van de Kortland- en Kleinpolder naar het Hitlandbos even bewust gespaard als het Essemolenfundament!
(’s Zomers in het toeristenseizoen is het wiel helemaal te groen, maar deze foto is van voorjaar 2018, met nog wat onderscheid.)

In het gemeenteboek *Thuis in Zuidplas* is royaal aandacht besteed aan deze wielen. (Het gemeentelijke boek is nog gratis verkrijgbaar in de Oudheidkamer en staat ook op de website www.hvnweb.nl/downloads/.)

Daarnaast staat er nog een citaat over in het boek *Nederlandse watervloeden of Naukeurige beschrijvinge van alle watervloeden voorgevallen in Holland, Zeeland, Vlaanderen, Brabant, Utrecht, Gelderland, Friesland, Overijssel, Groningerland en de nabuurige landen, beschreeven van Simon Abbes Gabbema; nu in 't ligt gebragt en met breede aantekeningen voorsien door Tobias Gutberleth*. Dit boek werd uitgegeven door Lucas Cloppenburg, Gouda 1703. Uiteraard heeft het streekarchief een exemplaar!

Het citaat van bladzijde 349 over 31 januari 1682: *'...ende ten ware een sonderlinge genade van Godt Almachtigh, soo hadt gantsch Schielandt, Rijnlandt en Delfland onder geloopen, want den IJsseldijck aan Kortenoort, is op twee plaetsen doorgeset, ende ten ware, dat er in de midden een stuckjen Dijcks, ter groote van ontrent 7. a 8. Voet was blijven staan, soud 'er een onverbeterlijke schade zijn geschiet, men is dagelijks besigh om sulks te herstellen.'*

Het zou mooi zijn als men nu eens bezig was om de wielen te onderhouden/herstellen! De provincie gaf in 2003 in de Cultuurhistorische Hoofdstructuur ZH op hun bovenlokaal niveau deze wielen de waarde 'zeer hoog'. Het stimuleerde bestuurders van het recreatieschap helaas nog niet tot onderhoud....

PRODUCT PRESENTEREN OF GROEP EEN RONDLEIDING AANBIEDEN?

Dat kan in de Oudheidkamer. Informatie of afspreken bij de 2^e voorzitter!

BUURGEMEENTE CAPELLE WEER VOORBEELDIG?

Capelle aan den IJssel plaatste op zes historisch interessante plaatsen daar vier gemeentelijke informatieborden plus twee 'doorkijkpanelen'. Twee HVC-ers gaven er informatie voor. Prachtig! Zouden Capellenaren in het Hitlandbestuur zo iets ook niet kunnen stimuleren in dat gemeenschappelijk recreatiegebied?

OUDE BEGRAAFPLAATS EN GEMEENTELIJK ONTHAASTEN

Ooit werden ook hier klokken stilgezet als een eerbiedig gebruik rond begravenissen.... Na de HVN-meldingsbon van 2011 startte een aannemer in oktober 2017 de vervanging van het houten lijkenhuisje (restauratie ging toen niet meer...). Het was klaar in april en het was mooi geworden. De in 2011 tegelijk gevraagde en toen al jaren nodige schilderbeurt van het monumentale ijzeren hek-met-zandlopers moet nóg starten. De raad wees het intussen wel als gemeentelijke monument aan. Hier een nietszeggende status?

HISTORISCHE GRAVENLIJST NU EINDELIJK OP KOMST?

B&W zouden volgens de *Beheersverordening Begraafplaatsen 2012* van Zuidplas een lijst van (NIET TE RUIJEN) historische grafstenen maken. Zou dit college nu wel gaan doen wat ooit met de raad is afgesproken?

ZIJDEUR 'NOOIT GEDACHT' WEER OPEN VOOR SCHAKERS/DAMMERS

...van de PCOB. Hun laatste middag was 25 juni en 17 september startte men weer. Volgens de PCOB-Nieuwsbrief en website staat de 'staldeur' altijd uitnodigend open, maar laat die betiteling voortaan de 'zijdeur' zijn, want achter die 'zijdeur', namelijk in de koffieruimte, is nooit een stal geweest...!

Karel Schuurman
13 uur

Alice de Looze, antiekwinkel 's Gravenweg, mei 1980

Alice de Looze verbouwde

Werf ook een lid!

VAN INTERNET

Op de besloten facebook-groep **Je bent Nieuwerkerker aan den IJssel als...** met tegen de 7500 leden (!) plaatst niet alleen de secretaris HVN-info, maar heeft lid Karel Schuurman zeg maar een rubriek met krantenknipsels! Dank voor zijn wekelijkse trouw.

Hierbij als voorbeeld een foto van de latere bestemming van de kruidenierswinkel van 's-Gravenweg 62 uit 1928. In de telefoongids van 1956, aanwezig in de Oudheidkamer, kruidenierde Klaas Verweij daar. (Die zaak ging later zelf naar de Parallelweg-zuid.)

Verder bestaat het historisch tijdschrift *Holland* 50 jaar en de pdf's van de nummers daarvan staan nu ook op internet. Dat geldt zo ook voor het artikel **Een schoorsteenstuk met raadsels uit de achttiende eeuw** door A.M. den Boer (over hét kunstobject uit de consistoriekamer van de Oude Kerk).

Zie <http://tijdschrift-holland.nl/wp-content/uploads/1976-08-05.pdf>

'S-GRAVENWEG 18: INDRUKWEKKEND, MAAR GEEN 'NOTARISHUIS'

De HVN houdt zeker de historie rond de Oudheidkamer bij. Nummer 18 staat te koop met deze makelaarstaal: *'Op een toplocatie aan de landelijke 's Gravenweg gelegen indrukwekkende notariswoning met buitenzwembad, kantoor/bedrijfsruimten, separaat gastenverblijf en bar/ontspanningsruimte. Het perceel van 22.740 m² wordt omringd door water en grenst aan de achterzijde aan de Ringvaart.'* Een notaris zat hier *nooit*, de laatste tien jaar wel een bouwbedrijfs-directeur en op de daarvóór afgebroken boerderij huisden het laatst de veehouders Hoogendijk...!

'S-GRAVENWEG 75

Door het overlijden van Piet Berkhout kwam ook het achterste deel van 's-Gravenweg 75 in 2017 leeg. Er kwam eerst een hek om het niet-beschermd complex (gepleisterd en met schijnvoegen). Afbraak vond in de zomer van 2018 plaats. Ooit was voorin het kruidenierswinkeltje van Mientje Stam (foto). Op de achtergrond staat de kerk van de Gereformeerde Gemeente in Nederland, waarin sinds de start zondags preken worden gelezen (en die nu te zien is...).

SIGNALEMENT VAN NIEUW VERSCHENEN HISTORISCHE UITGAVEN

* Voor het *Verleden Tijdschrift* 133 (juni 2018) van Oud Zevenhuizen-Moerkapelle schreef Adri den Boer op verzoek het artikel *'Wageningse evacuatie en oorkondes van 1940'*. OZM kreeg, evenals de HVN, dit voorjaar zo'n oorkonde-op-naam van de gemeente Zuidplas door, maar zij moesten hem laten restaureren (en deden dat). In VT 134 volgde over 1945-1948 nog: *'Zevenhuizen kreeg steen met tweede oorkonde uit Wageningen'*.

De gave Nieuwerkerkse oorkonde, nu in de expositie en dus HVN-bezit...

* In de *HVC Nieuwsbrief* van Zomer 2018 schreef de HVN-secretaris over 'Chinees automodel met Capelse historie'. Een voorwerpje van het jubileum 1954-1994 van bodedienst K. Neleman ('tel. 289') uit de HVN-transportexpo werd door een publiekstip herkend als Capels én aan de HVC geschonken.

*Van Elly van Gelderen verschijnt een boekje over de Ouderkerkse wijk en steenplaats(villa) 'Spreeuwenhoek', die na de bochtafsnijding van de IJssel van rond 1940 naar Kortenoord 'verhuisde'.

Ouderkerkse Spreeuwenhoekansicht van tegen 1940 met vooral informatie van de óverkant, van Kortenoord dus: het restant van de glashut, de nieuwe kruidenierswinkel van Job van Gelderen, het dito veerhuis van De Bruin, de molenaarswoning van Van Waasbergen en zijn korenmolen Windlust.

* In *Moerdregt* van april 2018 schreef Jaap Waasdorp over 'De crisis in de jaren 30'. Uit 1939 komt ook aan de orde het centrale werkverschaffingsobject 'Normalisatie Hollandsche IJssel' (14 maanden omlooptijd en geregeld voor 180 man werk tegen rond de 30 cent per uur)....

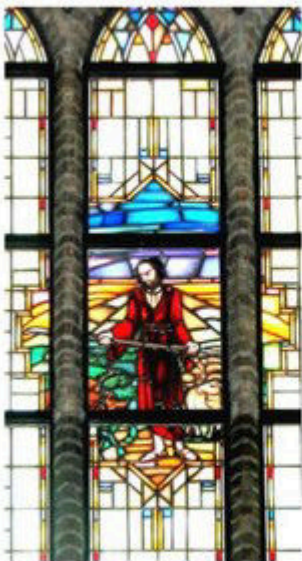
* In de rubriek *OUD+heden* in *Hart van Holland* (HvH) verschenen aan Nieuwerkerkse bijdragen:

- **Tien Gebodenborden terug in Nieuwerkerks dorpskerk**, over het terugverhuizen uit de Oudheidkamer (23/4)
- **Ook Nieuwerkerkse auto's moesten Führer dienen**, over vrachtauto van Leen Boer in WOII, ook n.a.v. de expositie in Oudheidkamer (9/5)
- **Duitser eerste gevallene in Nieuwerkerk**, over de begrafenis van stafwachtmeester Wilh. Prill op 22 mei 1940 op de (nu Oude) Begraafplaats (23/5)
- **'Lijkenhuisje' gaf in 1938 al problemen**, over het pas herbouwde houten pandje op de Oude Begraafplaats (6/6)
- **Zevenhuizen, Nieuwerkerken en Zuidplassen**, over diverse plaatsen en plassen met die namen (20/6)
- **The Skymasters: nette motorclub met prijzen**, over prijzenkast als Oudheidkameraanwinst van ook 2018 (1/8)

- **Wat zijn mooiste peerkraalsleutelstukken?**, over monumentale onderdelen van de dorpskerk (o.a. vervangen sleutelstuk uit 1679 dat sinds 1993 in de Oudheidkamer prijkt), én van 's-Gravenweg 10: foto van Eline Jörg van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, 2013, ook in RCE-beeldbank. Dank! (29/8)

- **Goede Herderkunst van negentig en veertig jaar** over een raam van Louis Asperslagh in de Oude Kerk en het wandkunstwerk van Frank Nix in Rehobothschool (12/9). Deze foto's zijn van Mieke den Boer-Snoei.

NOGMAALS HET GAVE BEELDBEPALEND PAND 'S-GRAVENWEG 238

In Nieuwsbrief 74 (februari 2017) was een pagina gewijd aan het door de Goudse architect Dessing ontworpen pand 's-Gravenweg 238 uit 1899. De reden van die nieuwbouw kwam nog niet aan de orde. Uit kranten van 20 en 21 augustus 1899 bleek dat de eerdere *'kapitale hofstede'* van A.P. Moons totaal was afgebrand. Een stier en enige kalveren kwamen daarbij om.

VAN VILLA SPREEUWENHOEK BLEEF VEEL BEWAARD...

...zo blijkt ook weer uit het komend boekje van Elly van Gelderen, en eerder ook al uit de Mijnlief-secretaire met vakjes voor loonzakjes in het streekmuseum in Krimpen (en op hun website). Hoewel de villa vóór de bochtafsnijding van 1940 fysiek in Ouderkerk lag en tot de grensverlegging van 14 juli 1954 ook bestuurlijk nog Ouderkerks was, was men op Nieuwerkerk georiënteerd. Het was naar Kortenoord maar even overvaren met de eigen pont en dan was men ook zo op het postkantoor of op het spoorwegstation (met nog de korte naam 'Nieuwerkerk').

Zie ook deze niét in het boekje voorkomende Surinaamse briefkaart uit 1884 uit de collectie van Peter Storm van Leeuwen (dank). Pieter Schelling verkocht de steenplaats Spreeuwenhoek al in 1881 aan Leen Mijnlief van Klein Hitland. Diens zoon Arie Mijnlief (1863-1937) zou er de scepter gaan

zwaaien. Dat Nelly Schelling in 1884 nog op de villa woonde was niet zó gek: de jonge Arie zou pas op 23 juni 1887 trouwen met Gerardina (Dien) Wilhelmina Jorissen, domineesdochter uit Ter Aar. (Op 30 september 2009 verscheen in *Het Kanaal* de Toen & Nu-editie: *'Deftige lol op Spreeuwenhoek'*, over hun zilveren huwelijksfeest.) De HVN-Oudheidkamer heeft een merksteentje met vogels van Spreeuwenhoek! Het beeld van de stenenkruister bij de Batavier had - via een gipsen voorganger ervan - een arbeidster van deze steenplaats als model! Broer Adriaan Marie Mijnlief (1865-1915), die vader Leen op Klein Hitland opvolgde, legde in 1881 de eerste steen voor die Batavier. Tot de gemeentelijke aankoop daarvan voor realisatie van de wijk Dorrestein bleef dat een beleggingsboerderij van de familie Mijnlief.

HVN-SECRETARIS WERD VOOR ACHT JAAR HERBENOEMD...

..als lid van de Adviescommissie Naamgeving van Zuidplas (B&W, 10 juli 2018).

'S-GRAVENWEG HAD OOK 'ZANDHOKKEN'!

De 's-Gravenweg werd in 1679 bestraat door de steden Rotterdam en Gouda samen. Dit gebeurde ook met de IJsseldijk tussen Kortenoord en Gouda.

Beheer (en dus archieven) van bruggen en bermen bleven bij tal van polders en soms ook bij private bermeigenaren. Rond de komst van de trein in 1855 werd het een commissieweg van alle aangelegen gemeenten, het Goudsche Wagenveer leverde door de trein niets meer op. Eind 20ste eeuw werd de weg over de gemeenten verdeeld.

Gezien het herkomstbeginsel bij archieven zitten archivalia voor alleen al het verhardingsbeheer voor het Nieuwerkerkse stuk zodoende reeds in vier archieven: Gouda, Rotterdam, Nieuwerkerk aan den IJssel en Zuidplas.

Op de zolder van de Oudheidkamer is een tekening van Gerrit van Erkel met een hok boven de sloot, naast een haast bermloze weg. Is dat de 's-Gravenweg met mijlpalen, waar hij aan woonde, had die zulke zandhokken?

Gekeken werd in het stadsarchief van Gouda op het streekarchief daar: 0001. 4199 Pak stukken afkomstig van de inspecteur van de straatweg, 1816 - 1857. Best veel leuks! De verharding bestond uit ijsselstraatklinkers en dichtstbijzijnde steenfabrikanten werden dus graag aannemer voor het onderhoud. In 1815 wilden de rijke Ver Hitlanders Gerardus van Lange, Eeuwout Hoogendijk en François van Lange dat werk voor twaalf jaar aannemen voor f6.000 per jaar.

(Hoofdaannemer Gerardus en zijn zoon François van Lange bezaten ooit de arreslee die nu in de Oudheidkamer in de stal prijkt, zie de Nieuwsbrieven 63 en 64!)

Het wegonderhoudsbestek uit 1816 zei: 'De Zandhokken staande op de Gemeenenweg zullen de Aannemers kunnen Employeren'. Zand moesten ze wel zelf betalen!

De prent zal inderdaad van de 's-Gravenweg zijn: fietsenmaker Van Erkel van die weg tekende niet buiten Nieuwerkerk én de weg had dus zandhokken!

Onder andere de beroemde Rotterdamse stadsbouwmeester A. Minro inspecteerde de weg jaarlijks en versloeg dat. Van het wegedeelte voor de latere Oudheidkamer heette het in 1817: 'Van de Schuur van Dk van Lange tot de Eerste Brug is de weg vrij wel'. In 1825 heette dat weer: 'Van halfweg tot de Herberg De Roode Leeuw was men met de verbetering van de weg bezig en zou gecontinueerd worden', maar toen rekende men vanaf Gouda....

In de jaren veertig van de 19de eeuw waren F. Mijnlieff (later wed. F. Mijnlieff Azn) en W. IJserman (later Joh. Drost) straatklinkerleveranciers. Dat waren rijke steenbakkers van Nieuwerkerk en Moordrecht. De ooit bekende timmerman H. Kennedy van de Nieuwerkerkse 's-Gravenweg was toen ook een leverancier. Van 1847 dateert een grove schets van de komende Scheve Overweg: waterstaters bakenden de Rijnspoorweg vast af (de eerste trein reed pas in 1855!). Financiële gegevens zijn er genoeg.... Zie ook het artikel van de Goudse archivaris mr. J.E.J. Geselschap in het Rotterdams Jaarboekje 1970: *De straatweg Rotterdam-Gouda (1680-1857) en het Goudse Wagenveer (1653-1852)*.

ZUIDPLAS ZIT INCL. 'S-GRAVENWEG IN WANDELKNOOPPUNTENNET...

...sinds 7 juli. Het werd voorafgaand aan die Open Middag in de Oudheidkamer gevierd met ook wethouder Daan de Haas. Zou het bezoekers gáán schelen?

ADVERTENTIE UIT 1918 (EN DE VEILING WAS BIJ HET STATION!)

Rotterdamsch Nieuwsblad 9-11-1918

Uit de hand TE KOOP:
een perceel

TUINGROND,
groot ± 2 Hectaren, onder
Zevenhuizen, nabij het
Veilingsgebouw te Nieuwerkerk
a/d. IJssel.

**Het perceel is de laatste
zeven jaren betuind.**

Dadelijk te aanvaarden.

Te bevragen ten Kantore
van Notaris GALLAS, te
Zevenhuizen. 55282 19

PUBLICATIES VOLOP...

...liggen er op de balie in de koffiekamer van de Oudheidkamer te wachten, grotendeels nog gratis ook (terwijl ze *op boekwinkeltjes.nl* tegen mooie prijzen te koop staan)! Handelaar 'Mister Gringo' uit Amsterdam prijst zo voor €7,50 'Lokvogels en windvanen' aan: 'Mooi gaaf exemplaar, prachtig cadeau'. Hij doet dat met als uitgever niet de gemeente, maar nota bene 'Oudheidkamer Nieuwerkerk'.... Deze uitgave is voor bezoekers zelfs op de expositie 'Gemeentelijke aanwinsten 2018' gratis mee te nemen!

PRIJS WINNEN MET NIEUWERKERKS HISTORISCH ARTIKEL...

Zie <http://samh.nl/sval/ignatius-walvisprijs/>. Het winnende artikel wordt in 2019 geplaatst in het jaarboekje *De Schatkamer* van de *Stichting Vrienden van Archief en Librije* te Gouda. Resultaten van kleinere onderzoeken, bijzondere lokale historische foto's en dito Nieuwerkerkse herinneringen kunnen ook voor deze Nieuwsbrief worden aangeboden. De volgende kopijdatum is 1-1-2019.

TERUGBLIK OP OPEN MONUMENTENDAG, 8 SEPTEMBER

De open middag was in de Oudheidkamer weer een succes met de expositie plus spinnen door lid Nel Oudijk en met houtdraaien door Kees Dekker uit Schollebaar. De opbrengst van zijn producten was €70 voor de ALS-bestrijding. Deze keer was er ook een speurtocht met het dagthema 'In Europa'. (Napoleon passeerde de Oudheidkamerboerderij op 27 oktober 1811, de straatnaam Europalaan is van 1958 en in 1979 werd het stemhokje voor het eerst benut voor Europese verkiezingen!) Nieuw was verder dankzij een nieuwe eigenaar de open dag op het poldergemaal uit 1925 van Esse, Gans-en Blaardorp, een beeldbepalend pand. De gemeentelijke veldovens werden door de particuliere stichting Steenovens Klein Hitland verrijkt met vergrotingen van oude foto's. (Bij de museale dijktrap daar prijken dankzij de HVN nog de zes infoborden met foto's en tekst van 2011, na vernieling vervangen in 2013.) Met een meerjarig bedoeld pr-zeil op Windlust signaleren die molen en de steenovens Klein-Hitland en De Olifant (drie rijksmonumenten) hun onderlinge samenwerking.

BESTUURSMUTATIES

Op de volgende ALV verneemt u meer over de vervulling van de nog open bestuursvacature van mevrouw Van Herwijnen, hopelijk door een nieuwe 1e voorzitter. Johan Knoester is dat namelijk sinds 1 september niet meer. Deze mutatie om persoonlijke redenen betekent geen afscheid: hij blijft bestuurslid en onder méér actief met Educatie. Kor van der Glas was al 2e voorzitter. Het bestuur kent statutair vijf leden.

WELKOM AAN HET NIEUWE LID...

- Mevr. S. Laarman, Groenendijk 127, 2911 BB

Werf ook een lid!

Bestuur Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

1e voorzitter

vacature

2e voorzitter/collectiebeheer

Kor van der Glas, Prins Mauritsingel 19, tel. 0180-319372,

e-mail: k.vd.glas@hetnet.nl

secretaris/redacteur Nieuwsbrief en Nieuwsflits

Adri den Boer, Verzetsstraat 76, 2912 CV, tel. 0180-314870,

e-mail: info@hvnweb.nl

penningmeester/beheerder website

Piet Fokker, Margrietveld 14, tel. 0180-317245, e-mail: fokker@hvnweb.nl

Rekening NL89 RABO 0345 2942 03

t.n.v. Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel

lid/educatie

Johan Knoester, Irisveld 4, tel. 0180-315896, e-mail: johanknoester1@ziggo.nl

Ereleden HVN

Maarten Molenaar (†) en Eefje Molenaar-van Rossum

Beheerder Oudheidkamer (agenda en sleutel)

Eefje Molenaar-van Rossum, 's-Gravenweg 6, tel. 0180-312228

Documentaire informatie Nieuwerkerkse geschiedenis:

- Streekarchief Midden-Holland, Klein-Amerika 20 te Gouda, zie www.samh.nl

CONTRIBUTIE

Wie voor 2018 nog niet betaalde wordt verzocht om nu de contributie over te maken. De minimum-contributie voor leden is in 2013 vastgesteld op €17,50, terwijl de minimum-donatie voor bedrijven €50 is. Het bestuur verzoekt u om deze bijdrage over te maken op rekening NL89 RABO 0345 2942 03, onder vermelding van 'contributie 2018', waarvoor bij voorbaat dank! Opzeggen kon tot 1/1.

Voor de belastingen: de HVN is een Culturele ANBI! Wie minimaal vijf jaar lang een gift in geld wil doen kan het formulier 'Overeenkomst Periodieke Gift' downloaden van www.hvnweb.nl. Het ingevulde formulier kunt u opsturen naar de penningmeester en u ontvangt het ondertekend retour. Hij informeert ook over gewenst legateren.

UIT DE AANWINSTEN (sinds februari)

Nieuwerkerks drankjesfles en dito kop-en-schotel van Goedewaagen uit ooit Gouda (één van de 24! De foto rechtsboven toont de onderkant van een schoteltje). Het Keramisch Museum Goedewaagen te Nieuw-Buinen mailt dat het fabrieksmerk in de schoteltjes van 1954-1960 is. In offerteschriften (1948-1961) van Goedewaagen op het streekarchief in Gouda mankeert de opdracht echter! De uitvoering van het wapen-ontwerp moet prijzig geweest zijn, want er is gewerkt 'met een emailglazuur nabrand op lagere temperatuur, na eerst al tweemaal een ovenstook'.

De HVN wordt financieel gesteund door:

- *gemeente Zuidplas* (en komt met bijdragen en links voor op de gemeentelijke websites www.zuidplas.nl en www.zuidplaspasgewoongrenzeloos.nl)

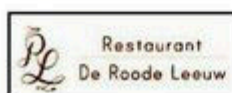

Autobedrijf Van Reeuwijk

Makelaar Legendijk

Leefgoed De Olifant

Restaurant De Roode Leeuw (Capelle a/d IJssel)

Venrooy tandtechniek

**TUINPLANTENCENTRUM
Van der Dussen**

Tuinplantencentrum Van der Dussen

Hoogerwaard Advies & onderhoud

B O S NIEUWERKERK

Bos Nieuwerkerk Schoorsteenbouw

Vormgeving en fotobewerking:

Mieke den Boer-Snoei

Oplage:

300